

Гарачук Тетяна Володимирівна,
кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри фахових методик та
інноваційних технологій у початковій школі
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

ЗАСОБИ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ МОЛОДШИМИ ШКОЛЯРАМИ

Головним завданням навчання в молодший шкільний вік є залучення дитини до систематичного навчання. Означений період називається пропедевтичним курсом. Всі діти, незалежно від середовища, під час навчання, тривалістю 4 роки, отримують елементарні знання, уміння та навички, перш за все з рідної мови, математики та іноземної мови. Поряд із змістом, який міститься в цих предметах, у початковій школі з'являються відомості, пов'язані з природою, літературою, музичним та фізичним вихованням. Однак, їх найдоцільніше засвоювати за підтримки засобів навчання, які саме і відповідають на запитання «За допомогою чого навчати?».

З позицій сучасних поглядів, засоби навчання трактовано як ««різноманітні матеріали і знаряддя навчального процесу, завдяки яким більш успішно і за короткий час досягаються визначені цілі навчання» [5, с. 327]; як «великий обсяг навчального обладнання, що використовується у системі пізнавальної діяльності» [2, с. 150]; як «матеріальний або ідеальний об'єкт, який «розміщено» між учителем та учнем і використовується для засвоєння знань, формування досвіду пізнавальної та практичної діяльності» [1, с. 183]. Додамо, що засоби навчання з іноземної мови розтлумачено як «комплекс навчальних матеріалів і знарядь, які допомагають учителю організувати ефективно навчання іноземної мови, а учням – ефективно оволодіти нею» [4, с. 58] або як невід'ємні компоненти навчально-виховного процесу з іноземної мови, які суттєво впливають на якість знань учнів, формування комунікативної компетенції, їхній розумовий розвиток та майбутнє професійне становлення [3, с.78].

У педагогічній теорії існують різноманітні класифікації засобів навчання: в залежності від виконуваних функцій (М. Фіцула); в основу покладено чуттєву модальність: візуальні, аудіальні, аудіовізуальні (Л. Крившенко); в залежності від можливості заміни дій учителя та автоматизації дій учня: прості, складні (В. Оконь); зорові, слухові, зорово-слухові та ті, що частково автоматизують процес навчання: програмовані підручники, дидактичні машини, автоматизовані класи, комп'ютери тощо (М. Ярмаченко); предметні, практичні, інтелектуальні, емоційні (С. Максимюк); за суб'єктом діяльності: засоби викладання і засоби навчання; за сукупністю об'єктів: матеріальні та ідеальні (І. Зайченко) тощо.

Л. Панова та ін. виокремлюють наступні засоби навчання, саме, іноземних мов: навчально-методичний комплекс, технічні засоби навчання та комп'ютерні технології навчання [3]. На думку дослідників, навчально-методичний комплекс з іноземної мови повинен включати: підручник (основний та невід'ємний компонент навчального процесу з іноземної мови); робочий зошит учня (містить фонетичний, лексичний та граматичний матеріал, вправи спрямовані на розвиток умінь з аудіювання, читання, говоріння та письма та вправи для їх закріплення); книга для вчителя (з методичними рекомендаціями, вказівками, порадами, текстами для аудіювання і читання, контрольними вправами та ситуаціями, що спонукають до говоріння); аудіозаписи текстів і вправ; відеоматеріали; допоміжні посібники, словники, довідники тощо [3, с.79–80].

Зазначимо, що колектив авторів, під керівництвом О. Котенко, виділив наступні основні засоби навчання з іноземної мови: підручник, робочий зошит учня на друкованій основі, книга для вчителя, книга для читання, аудіовізуальний додаток у вигляді набору аудіо-та відеозаписів, комп'ютерні програми, відеофільми, комплект слайдів, діафільми, спеціальний набір аудіокасет, CD-диски, контрольні матеріали, тестові завдання, таблиці, сюжетні малюнки та роздатковий матеріал [4, с. 59].

Зауважимо, що дослідивши різноманітні класифікації засобів навчання з іноземної мови, з'ясували, що вони є майже тотожними, взаємодоповнюють та взаємозамінюють один одного.

Проаналізувавши вищезгадані класифікації, в контексті нашого дослідження ми поділяємо засоби навчання з іноземної мови на матеріальні та нематеріальні. До нематеріальних віднесено слово вчителя, а до матеріальних: технічні засоби навчання (телевізор, комп'ютер, кіно- і діапроектори, мультимедійна дошка, відео- та аудіозаписи, кінофільми тощо); електронні підручники; комп'ютерні програми; літературні джерела (навчальна, методична та довідкова література); Інтернет-ресурси (навчальні та пошукові програми) та наочний матеріал (ілюстрації, малюнки, репродукції картин, схеми, таблиці, картки для індивідуальної роботи, плакати, роздатковий матеріал тощо).

Отже, засоби навчання з іноземної мови виступають цінним елементом педагогічного процесу, не суперечать, тісно взаємодоповнюють один одного та застосовуються спільно з іншими компонентами процесу навчання.

Список використаних джерел

1. Зайченко І. В. Педагогіка / І. В. Зайченко. – К., «Освіта України», 2006. – 528 с.
2. Кузьмінський А. І. Педагогіка : Підручник / А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. – К. : Знання, 2007. – 447 с.
3. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах : підручник / Л. С. Панова, І. Ф. Андрійко, С. В. Тезікова та ін. – К. : ВЦ «Академія», 2010. – 328 с.
4. Методика навчання іноземних мов у початковій школі : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. В. Котенко, А. В. Соломаха [та ін.]. – К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – 356 с.
5. Мойсенюк Н. Є Педагогіка. Навчальний посібник. 3-є видання, доповнене / Н. Є. Мойсенюк. – К., 2001. – 608 с.